

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2023

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

очної (денної) форми здобуття освіти

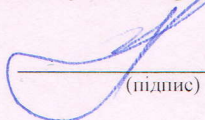
спеціальності 052 «Політологія»

освітньо-професійна програма «Політологія»

Укладач: Кіндратець Олена Миколаївна, д.політ.н., проф., проф. кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

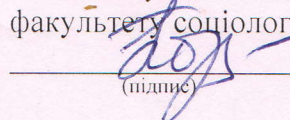
Протокол № 1 від "01" вересня 2023 р.
Завідувач кафедри політології

(підпис)

Є.Г. Цокур

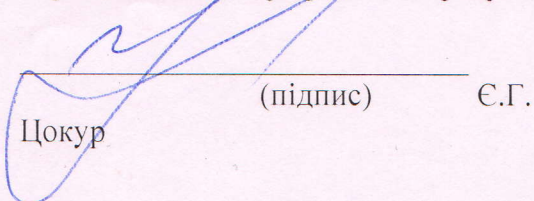
Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від "01" вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

(підпис)

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) Є.Г.
Цокур

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Спеціальність 052 політологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма політологія	Змістових модулів – 4	3	
		Лекції	
		12 год.	
		Семінарські	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів –	10 год.	
		Самостійна робота	
		68 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Зовнішня політика та стратегія України» полягає в науковому осмисленні студентами ключових напрямків сучасної зовнішньої політики держави та її стратегії; надання студентам необхідних знань стосовно сутності, особливостей сучасного стану зовнішньої політики України, умов забезпечення її національних інтересів у сучасних міжнародних відносинах.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Зовнішня політика та стратегія України» є: формування компетентності у студентів, ознайомлення із особливостями вивчення: теоретико-концептуальних основ зовнішньої політики України; особливостей зовнішньої політики України; функцій та організаційної структури здійснення зовнішньої політики держави; реалізації зовнішньої політики України; створення умов для формування необхідних практичних умінь і навичок аналізу зовнішньої політики суверенної України; формування у студентів професійно орієнтованих компетенцій та забезпечення їх ефективного використання у професійному середовищі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. теоретичні засади зовнішньої політики та стратегії держави;
2. методи дослідження зовнішньої політики;
3. категоріальний апарат курсу;
4. види зовнішньої політики;
5. організаційну структуру здійснення зовнішньої політики держави.

вміти:

1. самостійно одержувати й використовувати отримані поглиблені знання з теоретичного курсу;
2. організовувати власну навчальну та науково-дослідну діяльність, самостійно ставити конкретні завдання наукових досліджень,
3. фахово тлумачити головні терміни;
4. критично аналізувати й обговорювати проблеми, пов'язані з дослідженням зовнішньої політики на стратегії України.
5. застосовувати теоретичні знання на практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p> <p>СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.</p> <p>ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle</p>
<p>ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК08. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати політичні дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.</p> <p>ПР 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації,</p>	<p>Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру: написання есе; завдання на порівняльний аналіз</p>

забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.	
<p>ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати</p> <p>СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.</p> <p>СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>ПР 10. Реалізовувати в практиці політичної діяльності навички політичного аналізу та прогнозування актуальних державотворчих процесів в Україні та світі.</p>	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів
<p>СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>ПР 01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.</p>	Опитування на семінарських заняттях; підготовка ІДЗ
<p>ПР 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.</p> <p>ПР 09. Пропонувати власні способи вирішення політологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання</p>	Опитування на семінарських заняттях; розробка та захист індивідуального дослідницького завдання

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліни, які пов'язані з викладанням курсу «Зовнішня політика та стратегія України»: Кваліфікаційна робота магістра

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти аналізу зовнішньої політики та стратегії держави

Тема 1. Сутність зовнішньої політики держави.

Визначення та суть зовнішньої політики держави. Співвідношення зовнішньої та внутрішньої політики держави. Особливості зовнішньої політики. відсутність владного характеру; зумовленість певним етапом розвитку міжнародних відносин і конкретною ситуацією на міжнародній арені; залежність не тільки від держави, що її здійснює, а й від ступеня погодженості або конфлікту інтересів даної держави з інтересами та устремліннями інших держав; власне інституціональне забезпечення.

Типи зовнішньої політики держави. Типології зовнішньої політики Дж. Розенау (конвульсивна, динамічна, поміркована, стабільна зовнішня політика держави та слабка, агресивна, активна, консервативна зовнішня політика). Класифікація зовнішньої політики Дж. Беллєрса на основі цілей та методів її здійснення (місіонерська політика; ліберальна, пацифістська, тоталітарна політика).

Тема 2. Принципи та функції зовнішньої політики України.

Основні принципи зовнішньої політики: прагматизм, передбачуваність, збалансованість; принциповість, послідовність, ефективність; невтручання у внутрішні справи інших держав; взаєморозуміння і співпраця; взаємоповага, взаємовигода, рівноправність; мирна і взаємовигідна співпраця з усіма членами міжнародного співтовариства згідно з принципами і нормами міжнародного права; уникнення залежності від окремих держав чи груп держав; відсутність територіальних претензій до інших держав і невизнання їх до себе.

Пріоритетні функції зовнішньої політики держави: зміцнення національної безпеки; створення умов, необхідних для нормального функціонування національної економіки; сприяння науково-технічному прогресу, розвитку культури та освіти; участь у розв'язанні глобальних проблем; інформаційна діяльність; зв'язки з українською діаспорою.

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти аналізу зовнішньої політики та стратегії України

Тема 3. Розбудова зовнішньополітичної служби держави України.

Особливості становлення зовнішньої політики України, її характерні риси. Мета та основні завдання зовнішньополітичних інституцій України. Роль дипломатії у здійсненні зовнішньої політики. Чотири форми дипломатичної діяльності: спеціальні місії, постійні представництва, міжнародні конференції та міжнародні організації. Міжнародне визнання України як суб'єкта міжнародних відносин. Встановлення міжнародних відносин та обмін дипломатичними представництвами з країнами світу. Питання правонаступництва та власності за кордоном. Проблема ядерного роззброєння та незалежність України. Проблема визнання державних кордонів України. Розширення участі України у багатосторонньому та двосторонньому співробітництві. Активізація співпраці України з міжнародними організаціями. Міжнародне становище України.

Змістовний модуль 3. Напрямки зовнішньої політики та стратегічне партнерство України

Тема 4. Основні напрямки зовнішньої політики та стратегічне партнерство України. Розвиток двосторонніх міждержавних відносин. Розширення участі України в європейському регіональному співробітництві. Діяльність в ООН та інших міжнародних організаціях.

Проблема стратегічного партнерства України. Союзна стосунки з країнами антивоєнної коаліції. Стратегічні партнери України та характер відносин з ними. Особливі партнери України.

Змістовний модуль 4. Перспективи євроінтеграції України та євроатлантичної інтеграція

Тема 5. Європейський вимір зовнішньої політики України. Європейський Союз та основні етапи його утворення. Вимоги до країн-кандидатів на вступу в ЄС. Стратегія інтеграції України до ЄС. Угода про партнерство та співробітництво між ЄС і Україною(1994 р.). Прагнення України до повноцінного членства в ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Порядок денний асоціації Україна – ЄС. Україна – країна-кандидат на вступ до ЄС. Співробітництво України в окремих секторах з ЄС. Співробітництво з ЄС в сфері безпеки та оборони, торговельно-економічне співробітництво, юстиція і внутрішні справи, енергетики, охорони довкілля, транспорту, економіки, торгівлі тощо. Двосторонні стосунки України з європейськими державами.

Тема 6. Євроатлантична інтеграція України. Організація Північноатлантичного договору. Мета та завдання НАТО. Країни-члени НАТО. Поглибленням співпраці України і НАТО. Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні. Програма Партнерство заради миру (ПЗМ). Співробітництво у сфері планування та реагування на надзвичайні ситуації цивільного характеру. Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО. Україна НАТО «Безпека через науку». Науково-технічне співробітництво України з НАТО. Спільні військові навчання України та країн НАТО. Обговорення перспектив вступу до НАТО в умовах російсько-української війни.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год		о/д ф.	з/дис т ф.	Теор. завня, к-ть балів	Прак. т. завня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дис т ф.	о/д ф.	з/дис т ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	23	6	4		2		17		5	10	15
2	21	4	2		2		17		5	10	15
3	23	6	2		2		17		5	10	15
4	23	6	4		4		17		5	10	15
Усього за змістові модулі	90	22	12		10		68		20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30		30	30	40
Загалом		90						100			

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дис т ф.
1	2	3	4
1	Сутність зовнішньої політики держави	2	
1	Принципи та функції зовнішньої політики України	2	
2	Розбудова зовнішньополітичної служби держави України	2	
3	Основні напрямки зовнішньої політики та стратегічне партнерство України.	2	
4	Європейський вимір зовнішньої політики України	2	
4	Євроатлантична інтеграція України	2	
Разом		12	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Сутність зовнішньої політики держави	2	
2	Розбудова зовнішньополітичної служби держави України	2	
3	Основні напрямки зовнішньої політики та стратегічне партнерство України.	2	
4	Європейський вимір зовнішньої політики України	2	
4	Євроатлантична інтеграція України	2	
Разом		10	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповідь на семінарі	<u>Семінар №1</u> Питання за Змістовим модулем 1	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою	5

			викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №1</u> Здійсніть аналіз ефективності різних видів зовнішньої політики	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов’язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5
		<u>Практичне завдання №2</u> Які функції зовнішньополітичні інституції виконують, на вашу думку, неефективно. Відповіжь обґрунтуйте	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов’язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Відповідь на семінарі	<u>Семінар №2</u> Питання за Змістовим модулем 2	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність	5

		<p>вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	
Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №3</u></p> <p>Розкрийте особливості співпраці України з міжнародними організаціями.</p>	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу</p>	5
	<p><u>Практичне завдання № 4</u></p> <p>Обговорення проблема ядерного роззброєння в незалежній Україні. Чи була можливість, на вашу думку, зберегти ядерну зброю, як гарантую безпеки.</p>	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу,</p>	5

			відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Відповіді на семінарі	<u>Семінар №3</u> Питання за Змістовим модулем 3	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	5
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №5</u> Обґрунтуйте взаємозв'язок зміни міжнародної обстановки та змін стратегічного партнерства.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;	5

			3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу.	
		<u>Практичне завдання № 6</u> Визначте, які країни можна віднести до особливих партнерів	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу.	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4		<u>Семінар №4</u> Питання за Змістовим модулем 4	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення	5

			теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №7</u> Опишіть та визначте особливості співробітництва України з ЄС в окремих сферах життя (економічній, соціальній, культурній, науковій, освітній).	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов’язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5
		<u>Практичне завдання №8</u> Дайте прогноз щодо вступу Україні в НАТО.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов’язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Тести	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Практичне завдання	<u>Дослідження демократичного транзиту</u> Виберіть поставторитарні країни (максимум 3-и) та визначіть на якому етапі демократичного переходу вони знаходяться.	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з політичної практики; 17-14 – положення та висновки есе недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 - відсутня чітка структура, описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основні джерела:

1. Актуальні проблеми зовнішньої політики України. навч. посіб.-хрестоматія. Видання 2-е, із змінами та доповненнями. Ужгород. 2021. 320 с.
2. Артёмов І. В. Актуальні проблеми зовнішньої політики України : навч. посіб. Ужгород :ДВНЗ «УжНУ», 2021. 676 с.
3. Кучик О.С. Зовнішня політика України. Підручник. Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 410 с.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В.С. Клименко та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.

5. Політологія: навчально-методичний посібник / Л.М. Мельник, І.А. Дужа. БілаЦерква, 2019. 426с.

Додаткові джерела:

1. Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти. Монографія./ Копійка В.В., Дорошко М.С., Кондратенко О.Ю. та ін. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2018. 389 с.
2. Данільян О.Г., Дзьобань О.П., Панов М. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації: навч. посіб.Харків: Фоліо, 2002. 285 с.
3. Демчишак Р., Завада Я. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.
4. Навч. Посіб. Львів : Львівська політехніка, 2021. 192 с.
5. Дорошко М.С. Неоголошені війни Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: причини танаслідки. 2-ге видання, стереотипне. Київ: «Ніка-Центр», 2020. 192 с.
6. Дорошко М.С. Українсько-польські відносини в умовах гібридних загроз безпеці: Монографія / [В. Балюк, М. Дорошко, В. Копійка та ін.]; наук. ред. В. Балюк, М. Дорошко. Київ : Ніка-Центр;Люблін: Видавництво УМКС, 2019. – 280 с.
7. Дорошко М.С. Гібридна війна Росії проти України після Революції Гідності /М.С. Дорошко,В.В. Копійка, В. Балюк. Київ : «Ніка-Центр», 2018. 280 с.
8. Задорожній О. В. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти Україниосновних принципів міжнародного права : монографія. Київ : К.І.С., 2015. 712 с.
9. Захарченко А. М. Політика США, ЄС і Росії в контексті основних проблем безпеки БлизькогоСходу та її врахування в політиці України : аналітична доповідь. Одеса : Фенікс, 2011. 56 с.
10. Зінько І. Зовнішня політика країн Північної Європи: навч. посіб. Львів : ЛНУ імені ІванаФранка, 2015. 328 с.
11. Зовнішня політика України – 2014 : стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / за ред.Г.М.Перепелиці, О.В.Потехіна. Київ : ВД „Стилос”, 2015. 326 с
12. Зовнішня та безпекова політика США: аналітичні дослідження : монографія. Макаренко Є. А.,Рижков М. М., Погорська І. І., Піпченко Н. О. Київ : Центр вільної преси, 2016. 456 с.
13. Кондратенко О.Ю. Геостратегічний вимір зовнішньої політики Російської Федерації :монографія. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. 607с.
14. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішня політика країн Європи» / Т. М. Моїсєєва, І. М.

Чістякова, І. Б. Кривдіна, І. В. Кудлай, Т. В. Шевченко. Одеса : Держ. ун-т «Одес. політехніка».2021.198 с.

15. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посіб. Київ: Либідь, 2002. 448 с.
16. Копійка В. В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна. Київ: Юрид. думка, 2005.448с.
17. Чекаленко Л. Зовнішня політика України : підручник. Київ : «LAT&K», 2015. 477 с.
18. Alons G. C. Predicting a State's Foreign Policy: State Preferences between Domestic and International Constraints. *Foreign Policy Analysis*. Vol. 3, No. 3. pp. 211-232.
19. LEIRA H. The Emergence of Foreign Policy. *International Studies Quarterly*. 2019. 63. Pp. 187–198.
20. Mearsheimer J., Rosato S. How States Think: The Rationality of Foreign Policy. Yale University Press. 2023. <https://philpapers.org/rec/MEAHST>

Інформаційні джерела:

1. Аулін О. Українсько-казахстанські відносини: історія та перспективи Україна: події, факти, коментарі. 2020. № 10. С. 46–51. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2020/ukr10.pdf>.
2. Грін Олександр Олександрович Словник міжнародно-правових термінів. Ужгород : ПП Данило С.І., 2010.500с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/pdf>
3. Дронов В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 131 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/23460> ISBN 978-966-928-880-6
4. Дурман О. Л. Розвиток зовнішньої політики та становлення зовнішньополітичних структур України: історичний аспект. *Державне управління*, 2019 р., № 4 (68). С. 22-29. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/6.pdf
5. Історія становлення відносин Україна-ЄС URL: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es>
6. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі. електронний навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2018. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/>
7. Українська призма: Зовнішня політика 2021. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма”», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ, 2022. 328 с. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/19293.pdf>
8. НАТО як організація колективної безпеки. Україна-НАТО. 2019 р. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/pro-nato/nato-yak-organizaciyakolektivnoyi-bezpeki>
9. Партнерство Україна-ЄС у безпековій сфері: сучасний стан і перспективи. Київ-2021. 71 с. URL: <https://razumkov.org.ua/uploads/other/%D0%91%D0%95%D0%97%D0%9F%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%95%20%D0%9F%D0%90%D0%A0%D0%A2%D0%9E.pdf>
10. Сіцінський Н. А. Концептуальні принципи зовнішньополітичної діяльності України та її нормативноправове наповнення. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 5. С.97-104. http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2017/21.pdf

